

**Islands præsident
Guðni Th. Jóhannessons
tale ved
Nordens hus' 50 års jubilæum**

**Konference i Veröld – Vigdís Finnbogadóttirs Hus
Reykjavík
d. 24 august 2018**

Vigdís Finnbogadóttir,
Ólafur Ragnar Grímsson,
Nordisk Råds præsident,
ministre,
andre gode gæster

Vi er samlet her for at fejre, at der er gået et halvt århundrede, siden dørene åbnedes i Nordens Hus i Reykjavík. Det var en lykkens stund, en bekræftelse af den stærke forbindelse mellem Island og de andre nordiske lande, en bekræftelse af Islands placering i den nordiske verden. Kære venner, dette er kernen i Nordens Hus' rolle i udviklingen af det moderne Island.

I 1968 var der stærk nordisk indflydelse her i landet, især fra Danmark. På gymnasier og på Islands Universitet var undervisningsmaterialet ofte på dansk. I det statslige fjernsyn viste man nordiske film og andre nordiske programmer, måske i en sådan grad at en lille dreng, der allermost ønskede at se cowboy-film fredag aften, syntes, at det var i overkanten. Der kom også danske blade hertil, *Familiejournalen*, *Hjemmet* og *Se og hør*. Og islændinge tog først og fremmest til broderfolkene i Norge, Danmark og Sverige, når de rejste ud for at tage en universitets- eller erhvervsuddannelse. Fem år efter at Nordens Hus åbnede, da vulkanudbruddet på Heimaey begyndte, viste de nordiske venskabsfolk også deres støtte og velvilje i ord og gerning. Man må heller ikke glemme, at vi

islændinge ved den tid fik en stor del af de islandske håndskrifter tilbage af den danske regering. Og det skal heller ikke glemmes, kære tilhørere, at da de, som blev født her i landet i 1968, for et halvt århundrede siden, begyndte at kunne stave sig igennem tekster, at så blev de som regel først tiltrukket af Anders And-bladene – på dansk.

Nordens Hus passede godt ind i denne virkelighed, nordisk af både udseende og ånd på grund af den fremragende finske arkitekt Alvar Aaltos medvirken. I halvtreds år er de nordiske venskabsbånd blevet styrket i Nordens Hus, med koncerter, kunststillinger og andre begivenheder, med bibliotekets gode og uophørlige udbud af nordiske blade og tidsskrifter, foruden lydbøger, film og andre samlinger, som findes på de syv nordiske sprog: dansk, finsk, færøsk, grønlandsk, norsk, samisk og svensk.

Det venlige personale og bestyrelser er kommet og gået, og ligeledes succesfulde direktører, og nu er der gået et halvt århundrede. Nu er meget anderledes. Dansk er ikke længere det første udenlandske sprog, som islandske grundskoleelever lærer. Anders And bliver ikke længere læst på dansk her i landet –*suk* og *snøft!* Og ikke nok med det; lederne af den ene islandske fjernsynskanal, som dengang fandtes, bestemmer ikke længere, at nationen nu helst skal se „skandinaviske problemfilm“, som det engang blev formuleret. Nu råder mangfoldigheden gudskelov i underholdningen, selvom en stor del af det ganske vist har lige lovlig meget engelsk præg. Inden for Norden er mangfoldigheden på lignende vis blevet større på alle områder. I denne uge begyndte grundskolen i Island igen efter sommerferien. I Reykjavík kommer skolebørnene nu fra omkring hundrede forskellige lande, og de taler sammenlagt omkring halvfjerds forskellige sprog. Vi kan næppe kræve, at de bliver flydende i islandsk og dertil dansk, ud over de andre sprog. I det nordiske samarbejde rækker vi dertil i stadig højere grad ud over de ældre grænser, her er det mest oplagt at nævne vores venner i de tre baltiske lande, Estland, Letland og Litauen. Der taler kun få mennesker skandinaviske sprog.

Tiderne skifter og menneskene med dem. I *Kongespejlet* kan man læse om sprog og vigtigheden af at forstå folk, både i og uden for Norden: „Og hvis du vil besidde kundskaber til fuldkommenhed, så skal du lære alle sprog, men først og fremmest latin og fransk. For de sprog tales flest steder. Men til trods for det må du dog ikke miste dit eget sprog.“

Nu er engelsk blevet vores „lingua franca“, og det er en selvfølge, at det bruges i nordisk samarbejde, selvom det, for eksempel for os islændinge, er en smal sag at klare os på skoledansk i samtaler og ved møder.

Og kære nordiske venner! Lad os ikke glemme, at det nogle gange har knaget i fundamentet for nordisk samarbejde. Ja, nu overdriver jeg en smule,

men engang var det lige ved at koge over på Nordisk Råds ministermøde. Danskernes repræsentanter talte, som om de var hjemme hos sig selv, som det blev formuleret i en beretning om mødet: „med konsonanterne så langt nede i maven, at intet hørtes ud over en pusten af vokaler i forskellige tonelejer“. Finerne truede med udelukkende at tale deres finsk, hvis ikke danskerne tog sig sammen, talte tydeligere og snakkede en smule langsommere. Og det gjorde de! Når folk udviser en sand og ægte vilje til nordisk samarbejde, er det overbærende og åbent, forstående og tolerant.

Kære tilhørere: Et halvt århundrede efter åbningen af Nordens Hus i Reykjavík kan vi se med lyse øjne på fremtiden. Verden har ændret sig, Norden har ændret sig, vi møder udfordringer nu som før. Vi islændinge vil stadig skatte det nordiske samarbejde. Vi vil stadig strømme til uddannelse og arbejde i de nordiske lande og endda prise os lykkelige for at have lært nordiske sprog i skolen. Vi vil stadig nyde kultur og underholdning af vores venner andre steder i Norden. Og Nordens Hus vil stadig spille en vigtig rolle i den islandske virkelighed, være skueplads for alt det bedste, som kulturen hos Nordens indbyggere kan tilbyde.